

Postępowanie w sytuacji podejrzenia o wykorzystanie seksualne

DLA DIECEZJI RZYMSKO-KATOLICKIEJ W OSŁO
I PRAŁATURY APOSTOLSKIEJ W TRONDHEIM

*Procedury stosowane kiedy współpracownik
Kościoła jest podejrzany,
albo też przyznał się do przekroczenia granic
zachowań seksualnych*

Postępowanie w sytuacji podejrzenia o wykorzystanie seksualne

DLA DIECEZJI RZYMSKO-KATOLICKIEJ W OSLO
I PRAŁATURY APOSTOLSKIEJ W TRONDHEIM

*Procedury stosowane kiedy współpracownik Kościoła jest podejrzany,
albo też przyznał się do przekroczenia granic zachowań seksualnych*

DIECEZJA RZYMSKO-KATOLICKA W OSLO I PRAŁATURA APOSTOLSKA W TRONDHEIM.
20.02.2020

WSTĘP DO NINIEJSZYCH WYTYCZNYCH

Niniejsze wytyczne obowiązują w Diecezji Katolickiej w Oslo i Prałaturze Apostolskiej w Trondheim i mają na celu zapewnienie całościowego i kompetentnego załatwiania spraw dotyczących przestępstw lub naruszenia dóbr o charakterze seksualnym, kiedy podejrzanym jest kapłan lub diakon, członek zgromadzenia zakonnego lub osoba zatrudniona, bądź wolontariusz w służbie Kościoła. Wytyczne te są sporządzone przede wszystkim z myślą o sprawach dotyczących dzieci i młodzieży (według prawa kościelnego tzn. poniżej 18 lat), oraz dorosłych szczególnie narażonych na zranienia. Są to grupy pod specjalną opieką tak według przepisów prawa kanonicznego, jak i według norweskiego prawa karnego. Wytyczne te obowiązują również we wszystkich innych sytuacjach kiedy współpracownik Kościoła przekracza granice zachowań seksualnych. Uprawnienia Rady d/s Etyki dotyczą wszystkich takich spraw.

Przygotowano też broszurę, z krótką informacją o wskazówkach i o osobach, do których można się zwrócić, kiedy dowiemy się, lub mamy podejrzenie, o zaistnieniu wykorzystania seksualnego. Broszura ma być dostępna we wszystkich parafiach w Diecezji Katolickiej Oslo (OKB) i Prałatury Apostolskiej w Trondheim.

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	9
1. Odpowiedzialność Kościoła za stanie na straży integralności i praw człowieka	11
2. Pojęcia używane w wytycznych	12
2.1 Co rozumiemy przez «nadużycie i wykorzystanie seksualne»?	12
2.2 Inne pojęcia	12
3. Zasady i zobowiązania Kościoła	13
4. Bieg sprawy i właściwe instytucje	14
4.1 Odpowiedzialność biskupa diecezjalnego za wszczęcie dochodzenia zgodnie z procedurami dotyczącymi postępowania w sprawach o wykorzystanie seksualne w Kościele.....	14
4.1.1 Podejrzenie o zachowanie podlegające karze według norweskiego prawa	14
4.1.2 Postępowanie kanoniczne w stosunku do różnych kategorii podejrzanych	15
4.2 Osoby upoważnione do kontaktu i Rada d/s Etyki	16
4.2.1 Osoby upoważnione do kontaktu	16
4.2.2 Rada d/s Etyki	16
4.3. Osoby wspierające poszkodowanego/poszkodowaną, podejrzanego, oraz parafię /miejsce posługi, którego dotyczy sprawa	17
4.4 Pomoc terapeutyczna i duszpasterska	17
4.5 Odszkodowanie	18
4.6 Klauzula poufności	18
4.7 Zakończenie sprawy, archiwizacja i niszczenie dokumentów.....	18
5. Informacja i komunikacja	19
5.1 Dobra i rzetelna informacja może zapobiec rozprzestrzenianiu się plotek, niepotrzebnej niepewności i spekulacjom.	19
5.2 Informacja między diecezjami/praelaturą, zakonami i klasztorami.....	19
5.3 Informacja przekazywana do innych diecezji	19
5.4 Informacja przekazywana do dotkniętej parafii \miejsca posługi.....	20
5.5 Informacja dla mediów	20
ZAŁĄCZNIK I – DEKRET BISKUPA ORDYNARIUSZA	21
Zatwierdzenie rozporządzenia o Radzie d/s Etyki w Diecezji Katolickiej Oslo i Praelaturze Apostolskiej w Trondheim	
ZAŁĄCZNIK II – PRAWO KANONICZNE	22
ZAŁĄCZNIK III – INSTRUKCJA DLA OSÓB UPOWAŻNIONYCH DO KONTAKTU	30

Wprowadzenie

Plan Działania (*Beredskapsplan*) na Wypadek Wykorzystania Seksualnego dla Katolickiej Diecezji Oslo, który określał procedury postępowania w sytuacji kiedy współpracownik Kościoła jest podejrzany lub winny wykorzystania seksualnego i zachowań seksualnych wykraczających poza przyjęte normy, został ogłoszony przez biskupa Gerharda Schwenzera SS.CC. dnia 17 lutego 2003 r. I wszedł w życie tego samego dnia.

Plan ten miał zapewnić posiadanie przez Diecezję/Prałaturę Apostolską dobrych procedur odnośnie sposobu, w jaki sprawy takie mają być rozpatrywane oraz jasnych wskazówek postępowania wobec informacji o podejrzeniu wobec współpracownika Kościoła o wykorzystaniu seksualnym lub zachowanie seksualne wykraczające poza przyjęte normy.

Kiedy w 2010 roku ujawniono, że poprzedni biskup Prałatury Apostolskiej w Trondheim został usunięty z tej funkcji, ponieważ popełnił był czyn wykorzystania seksualnego, fakt ten znalazł się w centrum uwagi rozmaitych mediów. W konsekwencji Diecezja Katolicka w Oslo (OKB) i Rada d/s Etyki otrzymały liczne doniesienia od osób, które informowały o nadużyciach seksualnych, i o podejrzeniach, iż takie wydarzenia mogły mieć miejsce. Sytuacje, o których donoszono mogły mieć miejsce nawet przed 60 laty. Doniesienia te zostały zbadane przez Biskupa i Radę d/s Etyki na podstawie istniejącego wówczas Planu Pogotowia. Doświadczenia nabyte w związku z tymi sprawami pokazały, że plan ten wymaga poprawek w wielu punktach. Niniejszy zrewidowany dokument bierze pod uwagę te wskazania.

Plan Pogotowia, który został przyjęty dla Diecezji Katolickiej w Oslo i dla Prałatury w Trondheim (Trondheim Stift) przez biskupa Bernta Eidsviga, który był wówczas Administratorem Apostolskim w Trondheim został promulgowany 29 marca 2010 r. również dla Prałatury w Tromsø. Diecezja w północnej Norwegii ogłosiła później własne wytyczne odnośnie postępowania w sprawach o czyn wykorzystania seksualnego popełniony przez współpracowników Kościoła. (Dekret generalny ogłoszony przez biskupa Berislava Grgića 20 czerwca 2011).

W dniu 3 maja 2011 r. Kongregacja Nauki Wiary wydała dokument, który miał ułatwić episkopatowi przygotowanie wytycznych i procedur w sprawie nadużyć seksualnych wobec nieletnich. W związku z tym, że Konferencja Biskupów Skandynawskich obejmuje pięć państw wystąpiono z zapytaniem do Kongregacji czy każdy kraj może przygotować odrębne wytyczne i taką zgodę uzyskano.

Obecna rewizja dokumentu ma na celu min. uproszczenie wcześniejszych wytycznych, które były bardzo obszerne i szczegółowe, i miejscami trudne w czytaniu. Doświadczenie pokazuje również, że były one mało znane wśród członków Kościoła. Głównym punktem rewizji jest wyłączenie z dokumentu załączników dotyczących literatury przedmiotu i norweskiego prawodawstwa. Oba te załączniki są przedawnione i zasadniczo niepotrzebne. Załącznik dotyczący aktualnych postanowień prawa kanonicznego został unaczęsniony.

Rozdział poświęcony zapobieganiu wykorzystaniu seksualnemu został pominięty. Jest to trudny temat, nad którym Kościół nadal pracuje. Był on też tematem konferencji zwo-

łanej przez papieża w końcu lutego 2019. Temat jest tak ważny, iż zasługuje na osobne opracowanie.

Po wyłączeniu z dokumentu części o zapobieganiu do osobnego omówienia nie można już nazywać go „Planem działania”. Niniejszy dokument zawiera wytyczne dotyczące procedur w sprawach dotyczących podejrzenia o zachowanie seksualne przekraczające normy przez osobę współpracującą w Kościele.

1. Odpowiedzialność Kościoła za stanie na straży integralności i praw człowieka

«Wykorzystywanie seksualne małoletnich przez osoby duchowne stoi w głębokiej sprzeczności do Ewangelii Życia», powiedział Ojciec Święty Benedykt XVI w czasie swego spotkania z biskupami w Ameryce w 2008 roku. Moglibyśmy użyć jeszcze mocniejszego języka – takie czyny są destrukcyjne i nie mogą być tolerowane. Cierpienia, na które naraża się osoby małoletnie mogą w najgorszym wypadku towarzyszyć im przez resztę życia. Ponadto czyn taki popełniony przez osobę duchowną i osoby, do których Kościół ma zaufanie, stanowi rażąco nadużycie tego zaufania. Księża, katecheci i zakonnicy mają jednoznacznie powołać; żyć i nauczać zgodnie z przykazaniami Ewangelii. Trudno sobie wyobrazić cokolwiek, co byłoby w większej sprzeczności z nauczaniem Chrystusa, niż wykorzystanie seksualne, w pierwszym rzędzie w stosunku do małoletnich, ale także wobec bezbronnych dorosłych.

Wszyscy jesteśmy stworzeni na podobieństwo Boga i stąd mamy nienaruszalną wartość. Wykorzystanie seksualne jest czynem przekraczającym granice, czynem, który zagraża ludzkiej integralności i szkodzi fizycznie, psychicznie i duchowo. Chodzi tu o dużo więcej niż złamanie szóstego przykazania. Słowa Ewangelii: „Wszystko, co uczyniliście jednemu z tych braci moich najmniejszych, mnieście uczynili” (Mat 25 40b) są jasne i nie mogą być przeinaczone.

Każdy kto dowie się o nadużyciu seksualnym w ramach Kościoła ma moralną odpowiedzialność, aby o tym zawiadomić. Kościół nakłada na swoich duchownych obowiązek uczynienia tego. Jeśli ktoś – ksiądz czy biskup – ukrywa taki czyn, czyni siebie współwinnym.

W rozporządzeniu Kongregacji Nauki Wiary z 3 maja 2011 położono ogromną wagę na to, by wytyczne biskupów w sprawie wykorzystania seksualnego osób nieletnich zawierały także informacje o tym co można, i co powinno się zrobić, aby zapobiec i przeciwdziałać nadużyciom i wykorzystywaniu seksualnemu. Takie zapobieganie jest centralną częścią duszpasterskiej misji Kościoła. Jednocześnie wiemy, że wykorzystywanie może mieć miejsce mimo naszych usiłowań. Dlatego też jest zadaniem Kościoła uśmierzenie bólu, naprawienie wyrządzonej szkody wobec poszkodowanego i zapewnienie, że napastnik nie powtórzy takiego czynu. „Musimy wszyscy zaangażować się jednoznacznie i odważnie, aby każda osoba, a zwłaszcza dzieci, które są grupą najbardziej narażoną, zawsze były bronione i ochroniane.” powiedział papież Franciszek podczas modlitwy na Anioł Pański 5 maja 2019.

Zarówno w Diecezji Oslo, jak i w Prałaturze Apostolskiej w Trondheim zostaliśmy boleśnie skonfrontowani z sytuacją wykorzystania seksualnego. Pragniemy zrobić wszystko co możliwe, aby zapobiec powtórzeniu się takich wydarzeń. Gdyby jednak doszło do takie zdarzenia, będziemy robili wszystko co w naszej mocy, aby uśmierzyć ból i naprawić szkodę, którą zadano ofierze. Osoby poszkodowane otrzymają wszelką pomoc, tak fachową jak i duszpasterską.

Kościół musi być miejscem bezpiecznym dla wszystkich. Żadne zachowanie seksualne przekraczające granice nie może być tolerowane. Zapobieganie takim zachowaniom i uśmierzanie bólu ofiar, które ich doświadczyły jest długotrwałym procesem. Będziemy cały czas pracowali nad poprawianiem i ulepszaniem naszych przepisów i udzielaniem wszelkiej możliwej pomocy osobom poszkodowanym. Niniejsze Wytyczne stanowią próbę aktualnej odpowiedzi jak postępować w takich sprawach i od dnia dzisiejszego obowiązują w Diecezji Oslo i Prałaturze Apostolskiej w Trondheim.

Oslo, 20 luty 2020

+ Bernt I. Eidsvig Can.Reg.
Biskup

2. Pojęcia używane w tych Wytycznych

2.1 Co rozumiemy przez nadużycia/ wykorzystanie seksualne

Definicja „nadużycia/wykorzystania seksualnego”, jak używamy tych terminów i jak je rozumiemy w różnych okolicznościach.

W sytuacjach związanych z Kościołem wystarczające jest zdefiniowanie „nadużycia/wykorzystania seksualnego” jako przekroczenie granic intymności drugiej osoby, niezależnie od tego czy dotyczy to sytuacji wykorzystania swojej pozycji władzy, czy też zachowania z użyciem gróźb lub gwałtu.

Używanie pornografii dziecięcej traktowane jest jako wykorzystanie seksualne w stosunku do nieletnich.

2.2 Inne pojęcia używane w Wytycznych

W Wytycznych używamy pojęcia «poszkodowany» o osobie, która została narażona na naruszenie/wykorzystanie seksualne. „Naruszający” lub „wykorzystujący” to ten, który popełnił lub jest posądzony o popełnienie takiego czynu.

„Dziecko”: to osoba poniżej 18 lat. Rozumienie to jest zgodne z pojęciem «minores» w prawie kanonicznym, które określa osoby poniżej 18 lat.

„Bezbronny dorosły” to osoba w wieku ponad 18 lat, która na stałe lub czasowo pozbawiona jest zdolności osądu i dbania w wystarczającym stopniu o własne dobro. Należy tu zaznaczyć, że jeśli wykorzystanie seksualne dokonane zostało przy jednoczesnym użyciu groźby albo gwałtu, to osoba poszkodowana może być osobą o normalnej sile osądu i stopniu dojrzałości.

«W kontekście Kościoła» oznacza zasadniczo wszystkie instytucje i służby w Kościele: diecezja/praełatura apostolska, parafia, zakony/klasztory i organizacje katolickie. Szkoły katolickie posiadają własne wytyczne, wynikające z ustawy o szkołach niepublicznych, i regulaminy szkolne. Wszystkie szkoły katolickie mają własne plany działania, które mają na celu objęcie wszystkich możliwych wykroczeń wobec dzieci. Dyrektor szkoły ma obowiązek wdrażania tych wytycznych.

„Kler” oznacza biskupa, kapłana, diakona, także członka wspólnoty zakonnej. Specjalne reguły dotyczą postępowania w takich sprawach wobec biskupa. Sprawy takie prowadzone są przez nuncjaturę.

„Osoba świecka” to wszyscy nie będący częścią kleru; także zakonnice i bracia zakonnicy bez święceń kapłańskich traktowane są jako osoby świeckie.

«Osoba upoważniona do kontaktu» to wyznaczona osoba, która otrzymuje zgłoszenia o wykorzystaniu seksualnym, które mogły się zdarzyć w kontekście kościelnym, i która jest też odpowiedzialna za przekazanie tych informacji do instancji które nadadzą sprawie bieg.

„Osoba wsparcia” to osoba wyznaczona jako pomoc, tak dla podejrzanego o wykorzystanie, jak i dla osoby poszkodowanej.

3. Zasady i zobowiązania Kościoła

Diecezja w Oslo (OKB) i Prałatura Apostolska w Trondheim zobowiązują się do przestrzegania poniższych zasad:

1. Kościół musi być miejscem bezpiecznym dla wszystkich. Będziemy aktywnie zapobiegali wykorzystaniu seksualnemu w kontekście Kościoła i tworzyli kulturę gdzie jest łatwo i bezpiecznie zawiadomić o wykorzystaniu seksualnym.

Wszyscy, którzy mają odpowiedzialność i funkcję kierowniczą lub inną rolę w Kościele mają obowiązek działania i wyrażania się jasno i zrozumiale, tak by ewentualna ofiara wykorzystania seksualnego nie bała się wystąpić ze swoją historią.

2. Będziemy rozróżniali między wybaczeniem i konsekwencjami wynikającymi z czynu. Ewentualne wybaczenie nie ma wpływu na konsekwencje czynu wykorzystania. Jeśli wykorzystanie miało miejsce, to Kościół zrobi wszystko co jest możliwe, aby przestępcę spotkały sankcje według prawa kanonicznego i/lub prawa karnego, które można zastosować w konkretnej sprawie; a także zrobi wszystko, aby czyny te nie mogły się powtórzyć, oraz by poszkodowany otrzymał odpowiednią pomoc i odszkodowanie.
3. Będziemy zabezpieczać strony w sprawie i zapewniać im profesjonalny proces sądowy. Nawet jeśli podejrzany o wykorzystanie nie został postawiony w stan oskarżenia, to biskup może w każdym przypadku ograniczyć udział podejrzanego w posłudze w Kościele, aż do wyjaśnienia sprawy na przykład przez wyrok sądowy.
4. Jeśli podejrzenie dotyczy przestępstwa podlegającego karze, to podstawową zasadą jest niezwłoczne zameldowanie sprawy na policji lub u prokuratora, które to organy

mogą wszcząć postępowanie w sprawie karnej. Nawet jeśli sprawa wydaje się być przedawniona w świetle prawa karnego, doniesienie do prokuratury musi mieć miejsce. Prowadzone przez nas dochodzenie musi przez cały czas charakteryzować się poczuciem człowieczeństwa i ostrożnością. W naszych działaniach musimy brać pod uwagę, że tak podejrzany o wykorzystanie, jak i ofiara są w bardzo trudnej sytuacji¹

5. Gdyby podejrzany okazał się niesłusznie oskarżony o popełnienie przestępstwa, podejmiemy niezbędne kroki, aby w pełni oczyścić z zarzutów jego dobre imię i reputację.²
6. Zapewnimy pomoc i opiekę osobie, która doświadczyła wykorzystania, jak również jej rodzinie, także w okresie następującym po bezpośrednim powiadomieniu o sprawie. Jeśli ktoś w konsekwencji sprawy przeżywałby trudności ze swoją wiarą, zostanie on spotkany z pokorą, wrażliwością i szacunkiem.
7. Również podejrzany o wykorzystanie seksualne otrzyma pomoc, tak w sferze duchowej, jak i emocjonalnej niezależnie od obrotu sprawy. Przesłanie Kościoła o miłości i wybaczeniu dotyczy również osób, które popełniły wykroczenia seksualne. Oznacza to, że mogą one otrzymać pomoc w swych wysiłkach zadośćuczynienia, jak i w odnowie swojego życia – co nie jest możliwe o ile osoba ta nie weźmie pełnej odpowiedzialności za swoje czyny. Nie oznacza to jednak, że będzie ona mogła pozostać na swym stanowisku w Kościele. To będzie zależało w pierwszym rzędzie od powagi popełnionego czynu.

1 Okólnik Kongregacji Nauki Wiary z 3 maja 2011, I, d),
2 Por. Okólnik Kongregacji Nauki Wiary z 3 maja 2011, I, d),

4. Przebieg sprawy i zaangażowane instytucje

Poniżej podajemy wskazówki w jaki sposób należy postępować po wpłynięciu zawiadomienia o sprawie i jakie instytucje będą w nią zaangażowane.

4.1 Odpowiedzialność biskupa za rozpoczęcie postępowania zgodnie z procedurami dotyczącymi spraw o wykorzystanie seksualne w Kościele.

Biskupowi przysługuje na terenie diecezji pełnia władzy, jaka jest wymagana od jego pasterskiego urzędu i wobec tego biskup jest zobowiązany do reagowania wobec nadużyć seksualnych i podejrzeń o takowe.

Jeśli biskup otrzyma informacje o wykorzystaniu seksualnym, które mogło mieć miejsce, prawo kanoniczne wymaga, aby osobiście lub za pośrednictwem kompetentnej osoby dyskretnie sprawdził faktyczne okoliczności, o których został poinformowany. W naszej diecezji biskupa wspomaga Rada d/s Etyki (zob. 4.3)

Dla każdej indywidualnej sprawy biskup wyznacza w porozumieniu z Radą d/s Etyki osobę odpowiedzialną za prowadzenie sprawy. Może to być, ale nie musi, jeden z członków Rady d/s Etyki. Osoba ta ma za zadanie pomóc Radzie d/s Etyki w praktycznym przeprowadzeniu sprawy.

4.1.1 Podejrzenie o zachowaniu podlegającym karze według norweskiego prawa.

Jeśli dochodzenie wszczęte przez biskupa, lub Radę d/s Etyki, doprowadzi do podejrzenia, iż współpracownik Kościoła jest winny czynu wykorzystania seksualnego o znamionach przestępstwa, wówczas z zasady sprawa musi zostać zgłoszona na policji w trybie

pilnym. Dzieje się tak nawet jeśli czyn może być uznany za przedawniony w świetle prawa karnego. W przypadku wykorzystania seksualnego dotyczy to spraw karnych, które podlegają bezwarunkowo publicznemu oskarżycielowi. Oznacza to, że zdanie poszkodowanego lub jego najbliższych (rodziny) jest bez znaczenia dla prokuratora, aby zdecydować o wszczęciu śledztwa. Oznacza to również, że jakakolwiek osoba, która jest świadoma popełnienia przestępstwa przez kościelnego współpracownika, może złożyć doniesienie do policji. Jednakże, zazwyczaj roztropnie jest poradzić się biskupa lub Rady d/s Etyki zanim podejmie się takie kroki.

Jeśli biskup, po konsultacji z Radą d/s Etyki, zgłosi podejrzenie o popełnieniu przestępstwa, to roztropność nakazuje, aby najpierw odbyć rozmowę z ofiarą lub jej najbliższymi. Jeśli te osoby wahają się czy poprzeć zgłoszenie, na przykład ponieważ lękają się upublicznienia sprawy, należy je poinformować, że dochodzenie karne i ewentualny proces w sądzie dają najlepszą gwarancję wszechstronnego wyjaśnienia sprawy. W takim procesie interesy ofiary będą chronione w najwyższym stopniu i otrzyma ona pomoc adwokata. Anonimowość będzie zapewniona podczas trwania całego procesu. Należy wytłumaczyć ofierze, że proces sądowy, gdzie także prawa podejrzanego są respektowane, jest jedyną formą działania, która może w pełni zapewnić wiarygodność w opinii publicznej o tym, że sprawa zakończy się we właściwy sposób. A to jest w dłuższej perspektywie także w interesie poszkodowanego.

Kiedy policja otrzymuje sprawę przeciwko współpracownikowi Kościoła, niezależnie od tego czy to poprzez złożenie doniesienia czy w inny sposób, ważne jest, aby instytucje i osoby związane z Kościołem współpraco-

wały z policją w wyjaśnieniu sprawy. Jest to istotne, aby móc osądzić winnych, ale także aby zapewnić, iż niewinni pozostaną uwolnieni. Efektywna współpraca zakłada, że Kościół udostępni policji wgląd w wewnętrzne dokumenty, które mogą naświetlić sprawę. Może to być na przykład wcześniejsze dochodzenie w Sądzie Kościelnym w sprawie dyscyplinarnej przeciwko podejrzanemu, albo dokumenty dotyczące samej sprawy, jeśli uprzednio wpłynęły zawiadomienia o nieodpowiednim zachowaniu współpracownika kościelnego. Może to również dotyczyć dokumentacji, która wskazuje, że powiadamiający wcześniej składał fałszywe zawiadomienia. Dobra współpraca z policją zakłada także, że świadkowie wyrażają gotowość złożenia wyjaśnień i że wyjaśnienia są tak całościowe i prawdziwe, jak to możliwe. Jest oczywiste, że wyjaśnienia złożone w czasie Spowiedzi Świętej czy też innej rozmowy duszpasterskiej w żadnym wypadku nie mogą być ujawnione policji.

Nawet jeśli sprawa jest zgłoszona na policję i prokurator otworzył postępowanie, nie zamyka to możliwości prowadzenia dochodzenia w tej samej sprawie według prawa kanonicznego. Będzie jednak naturalnym, aby postępowanie kanoniczne nie zakończyło się przed zakończeniem postępowania w sądach państwowych, ewentualnie dopiero po zapadnięciu pełnomocnego wyroku.

4.1.2 Proces kanoniczny w przypadku różnych kategorii podejrzanych

4.1.2.1 Podejrzany jest członek kleru (duchowny)

Kościół uznał za konieczne przekazanie władzy do Kongregacji Nauki Wiary we wszelkich sprawach dotyczących nadużyć seksualnych, które dotyczą nieletnich (poniżej 18 lat), lub bezbronnych dorosłych, gdzie podejrzanym jest osoba duchowna. Biskup diecezjalny przeprowadza wstępne rozpoznanie sprawy. Jeśli takowe wykazuje, że nadużycie miało miejsce, to jest obowiąz-

kiem biskupa przesłanie sprawy do Kongregacji Nauki Wiary.

Kiedy Kongregacja Nauki Wiary otrzyma sprawę, rozstrzyga ona w jaki sposób sprawa ta ma być dalej prowadzona: czy przez biskupa czy też przez Kongregację. Jeśli Kongregacja postanowi, że sprawa ma być prowadzona na miejscu w diecezji, to wówczas biskup otrzyma odpowiednie instrukcje odnośnie dalszego postępowania w rzeczonej sprawie.

Prawo Kanoniczne zna dwa sposoby prowadzenia takiej sprawy: prawny, gdzie sprawa jest rozpatrywana przez Sąd Kościelny, lub administracyjny, gdzie decyduje biskup ordynariusz, jako kanoniczny zwierzchnik duchownego.

Kongregacja Nauki Wiary decyduje czy sprawa ma być prowadzona, jako sprawa prawna czy administracyjna. Jeśli podejrzanym jest ksiądz-zakonnik albo diakon, wówczas w niektórych wypadkach, przełożeni zakonnicy będą mieli uprawnienia, aby rozpocząć wstępne dochodzenie. Jednocześnie biskup pozostaje odpowiedzialny i posiada władzę we wszystkich sprawach duszpasterskich dotyczących parafii i diecezji.

Odsyłamy do Załącznika II dotyczącego prawa kanonicznego, gdzie znaleźć można odnośne zarządzenia regulujące przepisy prawa kościelnego.

Jeśli podejrzenie dotyczy zakonnika, i jeśli jego przełożony zakonny sobie tego życzy, biskup może wyrazić zgodę, aby Rada d/s Etyki i Wydział Informacji w OKB wspomógł zakon, kiedy jest to potrzebne lub wskazane.

4.1.2.2. Podejrzany jest osobą świecką

Biskup pozostaje bez możliwości reakcji w przypadku, gdy podejrzany jest osobą świecką nie będącą w służbie Kościoła. Jeśli osoba świecka pełni jakąś funkcję w Kościele, ale nie jest zatrudniona, to osoba ta może być

oczywiście usunięta z tej funkcji. Jeśli podejrzenie okazuje się wiarygodne, wówczas podejrzany musi zostać pozbawiony wszelkich powierzonych funkcji w Kościele, także tych pełnionych z wyboru. Jeśli podejrzany jest zatrudniony w Kościele, to pracodawca ma odpowiedzialność w ramach przewidzianych przez Kodeks Pracy (*Arbeidsmiljøloven*), jak i przez prawo kanoniczne. Jeśli podejrzany jest niewyświęconym członkiem zakonu, to biskup prowadzi sprawę w porozumieniu z przełożonymi podejrzanego.

Niezależnie od tego czy podejrzany jest duchownym czy osobą świecką, poszkodowana może korzystać z aparatu pomocowego w Kościele, tak jak jest to przedstawiono w niniejszych Wytocznych.

4.2 Osoby upoważnione do kontaktu i Rada d/s Etyki

4.2.1 Osoby upoważnione do kontaktu

Biskup wyznacza w swojej diecezji co najmniej dwie szczególnie nadające się do tego osoby, jako osoby upoważnione do kontaktu. W każdej diecezji musi to być przynajmniej jeden mężczyzna i jedna kobieta. Jedną z osób upoważnionych do kontaktu może z reguły być ksiądz. Osoby te wyznaczane są na 4 lata z możliwością przedłużenia.

Osoby upoważnione do kontaktu muszą być łatwo dostępne przez telefon lub pocztę elektroniczną, a niezbędna informacja na temat możliwości kontaktu ma być ogłoszona na stronie internetowej <https://www.katolsk.no/>. Opracowano także broszurę „*Co robić w przypadku podejrzenia o wykorzystanie seksualne popełnione przez współpracownika Kościoła?*”. Diecezje, parafie, zakony i instytucje kościelne mają wspólną odpowiedzialność, aby ta informacja była widoczna/dostępna.

Osoby upoważnione do kontaktu mają za zadanie wysłuchać osobę, która się do nich zwraca i są odpowiedzialne za przekazanie

informacji jaką otrzymały do odpowiednich instancji, które mają się zająć sprawą.

Każdy kto posiada wiedzę o możliwości popełnienia nadużyć seksualnych przez współpracowników Kościoła, ma moralną odpowiedzialność za zgłoszenie tego. Jeśli ksiądz lub diakon posiada taką wiedzę, to ma on obowiązek dokonać zgłoszenia. Niepokojące wiadomości lub podejrzenia należy zgłosić poprzez osobę upoważnioną do kontaktu lub bezpośrednio do biskupa. Jeśli osoba upoważniona do kontaktu jest tą, która otrzymała wiadomość najpierw, to ma ona obowiązek poinformować biskupa i Radę d/s Etyki.

Jeśli biskup jest tym, który otrzymuje wiadomość jako pierwszy, ma on obowiązek zwołać Radę d/s Etyki, tak aby wspólnie zdecydować o dalszym postępowaniu w rzeczonej sprawie.

Osoby upoważnione do kontaktu uczestniczą w zebraniu Rady d/s Etyki, aby przekazać informacje które uprzednio otrzymały, albo jeśli jest to wskazane.

Zob. także osobną instrukcję dla osób upoważnionych do kontaktu, Załącznik III.

4.2.2. Rada d/s Etyki

Biskup mianuje Radę d/s Etyki, w której zasiada przynajmniej jeden psycholog lub psychiatra, jeden ksiądz lub diakon i jeden prawnik. W dodatku Rada może, w razie potrzeby, zasięgnąć pomocy z zewnątrz. Przynajmniej jeden z członków Rady musi być kobietą.

Rada d/s Etyki powoływana jest na czteroletnią kadencję, członkowie Rady mogą być mianowani ponownie. Należy unikać sytuacji mianowania wszystkich nowych członków jednocześnie. Ważne jest zachowanie ciągłości doświadczeń i kompetencji.

Zebrania Rady odbywają się przynajmniej raz na pół roku, nawet jeśli nie wpłynęły

żadne konkretne sprawy, po to aby członkowie Rady mieli aktualną wiedzę i dyskutowali rozwój sytuacji w tym zakresie, tak w kraju jak i na arenie międzynarodowej.

Nowi członkowie mają być informowani o status quo i sprawach, które są w toku, jeśli takie są, oraz o wszelkich sprawach istotnych dla wykonania powierzonego im zadania, na przykład o przebiegu uprzednio zgłoszonych spraw.

Jeśli wpłynie zażalenie/skarga, to Rada d/s Etyki ocenia ją i troszczy się, aby Wytyczne były przestrzegane w dalszym przebiegu załatwiania rzeczony sprawy. Biskup i Rada d/s Etyki mają wspólną odpowiedzialność za to by przebieg sprawy był zgodny z Wytycznymi.

Jeśli podejrzany jest duchownym (członkiem kleru), możliwe jest, że sprawa podlega kompetencjom Kongregacji Nauki Wiary, nawet jeśli poszkodowany jest pełnoletni (powyżej 18 lat). cf 4.1.2. powyżej. Sytuacja taka ma miejsce, jeśli poszkodowany należy do kategorii „bezbronny dorosły”. Odpowiedzialność za ocenę i decyzję czy jest to taki przypadek należy w każdej sprawie do lokalnej diecezji. W takich sprawach Rada d/s Etyki wspólnie z biskupem zbiera opinie biegłych, które uważa za niezbędne. Nawet jeśli sprawa podlega jurysdykcji Kongregacji Nauki Wiary, nie stoi to na przeszkodzie, aby zgłosić sprawę policji/prokuraturze, tak samo jak w innych przypadkach omawianych w niniejszych Wytycznych.

Rada d/s Etyki ma również w Diecezji rolę doradcą w sprawach dotyczących pytań natury psychologicznej, prawnej, społecznej, moralnej czy teologicznej związanych z nadużyciami seksualnymi. Członkowie Rady d/s Etyki mają w miarę potrzeb wspierać swą wiedzą fachową kształcenie i doskonalenie księży, diakonów i współpracowników Kościoła.

4.3. Osoby wspierające poszkodowanego, podejrzanego i odnośną parafię/miejsce pracy

Jeśli jest taka potrzeba, to biskup w porozumieniu z Radą d/s Etyki, wyznacza osoby wspierające strony. Osoba wspierająca musi mieć osobowość odpowiednią do takiego zadania, co oznacza, że musi mieć właściwe kwalifikacje fachowe i osobiste. Ta sama osoba nie może być osobą wspierającą dla obu stron. Osoba wspierająca to osoba, która posiada zaufanie strony, którą ma wspierać.

Osoba wspierająca musi się wsłuchiwać w potrzeby strony, którą wspiera i przekazywać jej życzenia i potrzeby do Rady d/s Etyki. Członkowie rodziny ani osoby upoważnione do kontaktu z reguły nie powinny być osobami wspierającymi.

Rada d/s Etyki ma rolę nadrzędną w stosunku do osób wspomagających.

4.4. Pomoc terapeutyczna – duszpasterska

Kościół ma odpowiedzialność za zaopiekowanie się stronami w jak najlepszy sposób. Zarówno w trakcie prowadzenia śledztwa przez policję czy też dochodzenia w procesie kanonicznym.

Rada d/s Etyki jest odpowiedzialna za zapewnienie adekwatnej i profesjonalnej pomocy, tak poszkodowanemu, jak i podejrzanemu. W sytuacji kiedy koszty takiej pomocy nie są pokrywane przez władze publiczne, istnieje możliwość złożenia podania w Diecezji o pomoc finansową.

W sprawie o wykorzystanie seksualne również parafia może poczuć się zawiedziona. Poza samą informacją o sprawie może więc w rezultacie zająć potrzeba specjalnej opieki duszpasterskiej. Biskup wysłuchawszy Rady d/s Etyki i rzeczony parafii, ocenia co można zrobić, żeby pomóc w razie takiej potrzeby.

4.5 Odszkodowanie

Jeśli fakt wykorzystania zostanie wystarczająco dowiedziony, możliwe są różne formy odszkodowania. Może to być forma zadośćuczynienia i oficjalnych przeprosin ze strony władz Kościoła. Biskup, po konsultacji z Radą d/s Etyki decyduje w każdej konkretnej sprawie czy należy zaoferować odszkodowanie. Jeśli sprawa jest procedowana w sądach cywilnych i zakończona wyrokiem/skazaniem sprawcy, wówczas poszkodowanemu, w zależności od przypadku, zostanie też przyznane odszkodowanie/świadczenie wyrokiem sądu. Istnieją również specjalne publiczne systemy rekompensat, z których można ewentualnie skorzystać. Poszkodowany zostanie o tym poinformowany.

4.6. Obowiązek zachowania poufności

Wszystkie osoby, które biorą udział w przeprowadzeniu sprawy o wykorzystanie seksualne mają obowiązek zachowania poufności odnośnie wszystkich informacji, jakie uzyskali w tej sprawie.

Obowiązek zachowania poufności może, w pewnych warunkach, zostać zdjęty za zgodą osoby, która jest źródłem informacji, co najczęściej oznacza osobę poszkodowaną lub inną osobę, która zgłosiła sprawę.

4.7 Zakończenie sprawy, archiwizacja i niszczenie dokumentów

Wszystkie sprawy zostają zaprotokołowane i wszystkie muszą być formalnie zakończone. Dotyczy to także spraw o charakterze zapytań. Cały materiał pisemny w sprawach o nadużycia seksualne podlega klauzuli poufności i zostaje zarchiwizowany w archiwum biskupa, przechowywany i zabezpieczony zgodnie z przepisami prawa kanonicznego. Dotyczy to również sposobu niszczenia akt.

5. Informacja i komunikacja

1.1 Rzetelna i rzeczowa informacja może pomóc w zapobieganiu rozszerzaniu się plotek, niepotrzebnej niepewności i spekulacjom.

Wzgląd na ochronę dóbr osobistych musi być zawsze wyważony w stosunku do faktycznej potrzeby informacji. Jeśli ma być przekazana informacja objęta klauzulą poufności, to wymaga to uprzedniego uzyskania zgody od osoby, która jest źródłem tej informacji.

Zasadą musi być ustalenie kto potrzebuje informacji o czym; ważne jest, aby udzielane informacje były zróżnicowane. Ktoś może potrzebować więcej informacji, w związku ze swoimi powiązaniem lub swoją rolą w sprawie, niż ktoś inny.

Ten kto w pierwszym rzędzie potrzebuje informacji o sprawie, to osoba poszkodowana, ewentualnie jej rodzina, i podejrzany.

Jeśli sprawa dotyczy przestępstwa mogącego podlegać karze, i wobec tego zgłoszona została na policję, ważne jest, aby to policja sterowała przepływem informacji do stron. Wymaga tego wzgląd na dobro śledztwa, a w następstwie wymaga to, aby organy kościelne, w tym Rada d/s Etyki, wykazała postawę wyczekującą i konsultowała się z policją zanim ewentualne zapytania od stron mogą doprowadzić do bliższego kontaktu i rozmów.

Jeśli policja nie prowadzi dochodzenia w danej sprawie, wówczas organy kościelne mają wolną rękę co do udzielania informacji w czasie rozpatrywania sprawy. Naturalnym jest, że strony w sprawie, które są zazwyczaj wzywane na rozmowę z biskupem i/lub Radą d/s Etyki, zostaną poinformowane o prowadzeniu sprawy, o stosunku Kościoła do nadużyć seksualnych i o prawach jakie

posiadają i o możliwości opieki duszpasterskiej oraz wyznaczenia osoby wspierającej, lub innej z którą stroną będzie się kontaktowała w trakcie dalszego rozpatrywania sprawy.

5.2 Przepływ informacji między diecezją/praelaturą a zakonem

W razie podejrzenia wobec członka zakonu, należy niezwłocznie poinformować o tym przełożonego osoby podejrzanej w lokalnym zakonie, jak i w prowincji. Przełożeni ci, jeśli to tylko możliwe, powinni włączyć się czynnie w wyjaśnienie, jakie są podstawy podejrzenia, a następnie śledzić rozwój postępowania w rzeczowej sprawie.

5.3 Informacja przekazywana do innych diecezji

Jeśli podejrzany jest księdzem diecezjalnym, który posługiwał w innych diecezjach, to biskup ma obowiązek poinformowania tych diecezji o sprawie.

Jeśli podejrzany jest osobą konsekrowaną, która posługiwała w innych diecezjach, to informacja taka musi być przekazana, po konsultacji z przełożonym/przełożonymi w zakonie.

Jeśli wpłynęłoby podejrzenie lub oskarżenie przeciwko księdzu z innej diecezji, czy to w Norwegii czy zagranicą, to biskup ordynariusz/przełożony podejrzanego zostanie powiadomiony o sprawie. Kopia listu wysłanego do ordynariusza/przełożonego zostanie również wysłana do nuncjatury w odnośnym kraju, poprzez nuncjaturę w Sztokholmie.

5.4 Informacja dla dotkniętej parafii/ miejsca posługi

Jeśli podejrzany nie jest proboszczem, wówczas biskup informuje proboszcza. Jeśli podejrzany jest proboszczem wówczas biskup, w porozumieniu z Radą d/s Etyki ocenia, jakich informacji należy udzielić poszczególnym osobom w parafii.

Biskup i Rada d/s Etyki oceniają również w innych przypadkach czy i komu w parafii/miejscu posługi należy udzielić jakich informacji.

Rodzice lub opiekunowie dzieci i młodzieży, którzy są zaangażowani w sytuacji kiedy istnieje obawa, lub kiedy wiemy, że mogło dojść do wykorzystania seksualnego, będą mieli potrzebę i prawo do informacji w innym stopniu niż pozostali członkowie parafii. W sprawach szczególnie poważnych, gdzie złożono doniesienie na policję, należy, we współpracy z policją, zaprosić ich na rozmowę. W takich sprawach może zaistnieć szczególna potrzeba rozmowy o tym, jak rodzice i inni opiekunowie w zaistniałej sytuacji powinni się odnosić do oskarżonego (podejrzanego) i do poszkodowanego

5.5 Informacja dla mediów

Zainteresowanie mediów w sprawie o wykorzystanie seksualne może być dużym obciążeniem dla poszkodowanego i jego/jej rodziny, dla podejrzanego, jego najbliższych i dla parafii. Dlatego ważne jest profesjonalne podejście do mediów, jeśli sprawa taka ma być upubliczniona.

Ogólnie Kościół stara się o zachowanie otwartości, ale charakter każdej sprawy i stopień jej upublicznienia musi być oceniany ze szczególną troską.

Ochrona podejrzanego, lub tego kto zgłosił sprawę, niebezpieczeństwo ferowania z góry wyroku na podejrzanego i zapewnienie mu bezpieczeństwa prawnego, to względy które trzeba wziąć pod uwagę w każdej

sprawie. Ochrona dóbr osobistych musi być uwzględniona z całą powagą, ale otwartość powinna być ideałem dla Kościoła .

Obawa o reputację Kościoła nigdy nie może decydować o tym czy sprawa może być upubliczniona czy komentowana przez Kościół. W przypadkach, gdzie ze względów pastoralnych i po konsultacji z poszkodowanym, zapadnie decyzja, aby sprawy nieupubliczniać, należy się i tak przygotować na możliwość, że sprawa będzie publicznie znana.

Rzecznik prasowy OKB zostanie poinformowany o sprawie zaistniałej w Diecezji tak szybko, jak to możliwe, i we współpracy z biskupem i Radą d/s Etyki ustali strategię współpracy z mediami. Rzecznik prasowy będzie na bieżąco informowany o przebiegu sprawy i będzie doradzał biskupowi i Radzie d/s Etyk, jak również słuchał ich opinii.

Rzecznik prasowy OKB w zależności od sytuacji może również wspomagać inne diecezje w sprawach o nadużycia seksualne. Rzecznik prasowy OKB jest także do dyspozycji dla parafii, aby udzielać porad lokalnie, jeśli zajdzie taka potrzeba.

Jeśli Kościół, wyjątkowo sam zdecyduje, że słuszne jest upublicznienie sprawy, należy dołożyć wszelkich starań, aby strony zostały o tym z góry poinformowane.

ZAŁĄCZNIK I – DEKRET BISKUPA

Dekret

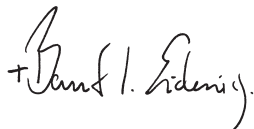
Zatwierdzenie rozporządzenia o ustanowieniu Rady d/s Etyki w Diecezji Oslo i Prałaturze Apostolskiej w Trondheim

Jako biskup mam obowiązek osobiście lub przez inną osobę zbadać dyskretnie zawiadomienie o możliwości popełnienia/oskarżenia o popełnieniu przestępstwa wykorzystania seksualnego (cf. CIC 1717 § 1). Od 17 lutego 2003 roku Rada d/s Etyki w diecezji Oslo ma za zadanie wspierać biskupa w przeprowadzaniu takich spraw i wzięciu pod opiekę osób, których te sprawy dotyczą. Od 29 marca 2010 Rada wspomaga również Prałaturę Apostolską w Trondheim.

Ponieważ Rada d/s Etyki wykazała, że na podstawie swej fachowej kompetencji zapewni gruntowne i bezpieczne prowadzenie takich spraw, przeto postanowiłem niniejszym potwierdzić funkcjonowanie Rady d/s Etyki i nadać jej następujące zadania.

1. Rada d/s Etyki na podstawie CIC 1717 § 1 ma wspierać katolicką Diecezję w Oslo i Prałaturę Apostolską w Trondheim w rozpatrywaniu spraw, gdzie współpracownik Kościoła jest podejrzany lub winny wykorzystania seksualnego, tak jak jest ono definiowane w danym momencie przez obowiązujące Wytyczne dla rozpatrywania spraw o wykorzystanie seksualne.
2. Rada d/s Etyki pracuje według przyjętych Wytycznych do rozpatrywania spraw o wykorzystanie seksualne.
3. Zakres działania Rady d/s Etyki obejmuje w pierwszym rzędzie sprawy, które dotyczą małoletnich i bezbronnych dorosłych, ale także sprawy dotyczące innych zachowań seksualnych, które przekraczają przyjęte normy, dokonanych przez współpracownika kościelnego, czy to duchownego czy świeckiego, który posługuje w Kościele.
4. Szczegóły odnośnie działania Rady w różnego typu sprawach umieszczone są w obowiązujących Wytycznych.

Oslo, 20 luty 2020

+ Bernt I. Eidsvig Can.Reg.
Biskup

ZAŁĄCZNIK II – PRAWO KANONICZNE

Wewnątrzkościelne rozpatrywanie spraw o wykorzystanie seksualne regulowane jest przez Prawo Kanoniczne. W dodatku do Kodeksu Prawa Kanonicznego *Codex Iuris Canonici* (promulgowanego przez papieża Jana Pawła II 25 stycznia 1983 r), obowiązują również przepisy wykonawcze prawa kanonicznego dane w Liście Apostolskim motu proprio *Sacramentorum sanctitatis tutela*, 30 kwietnia 2001 i modyfikacje wprowadzone w *Normae de gravioribus delictis* (z 21 maja 2010). Przepisy odnoszą się również do Okólnika Kongregacji Nauki Wiary z 3 maja 2011 wspomagającego konferencje biskupów w wypracowaniu wytycznych do rozpatrywania spraw o nadużycia seksualne dokonane przez przedstawicieli kleru wobec małoletnich. („Nadużycie seksualne” to najczęstsze pojęcie w dokumentach papieskich i innych centralnych dokumentach Kościoła. Zakłada się, że pojęcie to odpowiada temu co w naszym kontekście nazywamy nadużyciami seksualnymi lub wykorzystaniem seksualnym).

III.1. Ogólne punkty / rozważania

III.1.1 Wykorzystanie seksualne

Kościelne prawo karne (kan. 1395, § 2) postanawia, że duchowny (biskup, ksiądz, diakon), może być ukarany jeśli „wykroczył przeciwko szóstemu przykazaniu Dekalogu, jeśli jest to połączone z użyciem przymusu lub gróźb, albo publicznie lub z osobą małoletnią poniżej lat szesnastu”. Motu proprio *Sacramentorum sanctitatis tutela* podniósł tę granicę do lat 18.

III.1.2 Pornografia dziecięca

W *Normae de gravioribus delictis* (art. 6, § 1, nr. 2) zakup, posiadanie i rozpowszechnianie pornografii dziecięcej definiowane jest w ramach wyżej wymienionych przepisów karnych jako nadużycie przeciwko małoletniemu. Pornografia dziecięca definiowana jest jako materiał, który dotyczy dzieci do lat 14. Zob. niżej Zal. III.1.8.

III.1.3 Wiek i termin przedawnienia

Przepisy prawa kościelnego określają osoby poniżej 18 lat jako „małoletnie».

Termin przedawnienia w sprawach o wykorzystanie seksualne wynosi 20 lat i zaczyna się od ukończenia przez ofiarę 18 lat. Kon-

gregacja Nauki Wiary jest władna przesunąć granice przedawnienia w konkretnych sprawach. (por. *Normae de gravioribus delictis*, art. 7, § 1).

III.1.4 Uprawnienia Kongregacji Nauki Wiary

Kościół uważa za niezbędne udzielenie Kongregacji Nauki Wiary władzy nadrzędnej we wszystkich sprawach o nadużycia seksualne dotyczące młodzieży poniżej 18 lat lub bezbronnych dorosłych. Oznacza to, że biskup (ewentualnie wikariusz generalny lub wikariusz biskupi), po uprzednim przeprowadzeniu takiego „wstępnego” dochodzenia, ma obowiązek zgłosić sprawę do Kongregacji, która sama zdecyduje w jaki sposób sprawa ta ma być rozpatrywana przez biskupa (lub sąd biskupi), czy też przez Kongregację. Jeśli Kongregacja zdecyduje, że sprawa ma być rozpatrywana lokalnie, wówczas biskup otrzyma instrukcje dotyczące rozpatrywania i prowadzenia tej sprawy. Według *Normae de gravioribus delictis*, art. 16: „Za każdym razem, gdy ordynariusz lub hierarcha otrzymuje wiadomość, przynajmniej prawdopodobną, o najcięższym przestępstwie, po przeprowadzeniu wstępnego dochodzenia powiadamia o tym Kongregację Nauki Wiary, która jeśli nie zastrzeżę sobie sprawy z powodu szczególnych okoliczności,

polecą ordynariuszowi lub hierarsze dalsze postępowanie, zachowując przy tym w mocy, jeśli zachodzi potrzeba, prawo do odwołania się od wyroku pierwszej instancji jedynie do Najwyższego Trybunału tejże Kongregacji.” Odn. pojęcia „Wstępne dochodzenia” zob zał. 5.1. poniżej.

III.1.5 Zakres władzy biskupa

Biskupowi przysługuje według prawa kanonicznego „wszelka władza zwyczajna, własna i bezpośrednia”, które to pojęcie obejmuje władzę wykonawczą, sędowniczą i ustawodawczą.

Wynika z tego iż biskup może interweniować w przypadku nadużyć seksualnych i podejrzenia o takowe. Należy zauważyć, że do biskupa należy zadbanie, aby praca duszpasterska w diecezji, zwłaszcza praca z dziećmi i młodzieżą została zorganizowana i przeprowadzona tak, aby przypadki wykorzystania seksualnego nie mogły mieć miejsca. Ścisła współpraca z władzami państwowymi może być tutaj konieczna.

III.1.6 Archiwizacja i likwidacja materiałów dot. spraw objętych klauzulą prywatności

Zapisy prawa kanonicznego dotyczące prowadzenia, przechowywania i ewentualnego niszczenia dokumentów w archiwum diecezjalnym i osobistym archiwum biskupa (kan. 486–490) dotyczą także spraw o wykorzystanie seksualne.

Dokumenty dotyczące rzeczonyj sprawy mają być przechowywane w tajnym archiwum diecezji i zniszczone w przypadku śmierci winnego lub po 10 latach. Krótkie podsumowanie łącznie z tekstem wyroku ma być przechowywane także po śmierci winnego. To daje możliwość ponownej oceny sprawy także w przyszłości (por. kan. 489, § 2).

III.1.7 Inne nadużycia seksualne niż wykorzystanie nieletnich

Prawo kanoniczne zawiera także przepisy dotyczące innych nadużyć seksualnych niż wykorzystanie nieletnich, popełnionych przez duchownych, w tym przestępstwa z użyciem gróźb i gwałtu. Wyzwaniem jest tu fakt, że kościelny termin przedawnienia w takich sprawach upływa już po 5 latach (kan. 1362, § 1, nr. 2). Wykorzystanie pozycji władzy lub zaufania, aby pozyskać stosunek płciowy nie jest bezpośrednio omówione w tych przepisach. W tej sytuacji biskup w Diecezji Oslo wykorzystując swą ustawodawczą władzę na terenie diecezji wydał dekret 12 grudnia 2018 roku, który ustanawia prawo karne dla OKB które obejmuje: „grzech przeciwko szóstemu przykazaniu Dekalogu popełniony przy użyciu siły, gróźb lub manipulacji albo poprzez wykorzystanie stanowiska, stosunku zależności albo zaufania,„ (art 1. §1.) Przepisy te dotyczą tutaj nie tylko duchownych, ale wszystkich osób mających funkcję w Kościele, lub osób kształcących się w Kościele i w rzeczywistości oznacza on długotrwałe lub dożywotnie pozbawienie wszystkich pozycji i stanowisk czy też zadań wykonywanych w Kościele. Sankcje mogą być także nałożone w przypadku wykroczenia z powodu zaniedbania, a nie tylko wykroczenia celowego. (por. art. 3). Najważniejsze jest to, że okres przedawnienia jest tu przedłużony w zgodzie z norweskim prawodawstwem w takich samych wypadkach (por. art. 5, § 1), a w szczególnie poważnych przypadkach może być wydłużony, także jeśli pierwotny okres przedawnienia już upłynął (por. art. 5, § 2).

III.1.8 Papieskie rozszerzenie odpowiedzialności karnej

Ojciec Święty Franciszek w Liście Apostolskim Motu Proprio *Vos estis lux mundi* (z 7 maja 2019) rozszerzył odpowiedzialność karną także na wytwarzanie, prezentowanie, przechowywanie lub rozpowszechnianie, także telematycznie, pornografii dziecięcej, oraz rekrutowanie lub nakłanianie oso-

by małoletniej czy bezradnej do udziału w prezentacjach pornograficznych (art. 1, § 1, a(iii)).

Materiały pornografii dziecięcej określane są jako „jakikolwiek przedstawianie osoby małoletniej, niezależnie od zastosowanych środków, zaangażowanej w jednoznaczne czynności seksualne, rzeczywiste lub symulowane, oraz jakiegokolwiek przedstawianie narządów płciowych małoletnich w celach przede wszystkim seksualnych” (art. 1, § 2, c). Przede wszystkim jednak wprowadził on szeroko rozumiany obowiązek meldowania wykroczeń do zwierzchników kościelnych, jak i zachęcił do współpracy z władzami państwowymi. Papież uczynił także karalnym pasywny stosunek i brak szybkiego działania w sytuacji otrzymania informacji o dokonanym przestępstwie. Zarządzenie to ma na uwadze szczególnie wyższych dostojników kościelnych (kardynałów, biskupów, patriarchów czy papieskich wysłanników (por. § 6, a). Wyzwaniem jest tu fakt, że wedle *Motu Proprio* odpowiedzialność spada na metropolitę (arcybiskupa, który zarządza prowincją) a taka struktura organizacyjna obecnie nie istnieje w krajach skandynawskich.

III. 2 Zależność między ustawodawstwem cywilnym i kanonicznymi sankcjami w sprawach o wykorzystanie seksualne

Reakcje władz cywilnych nie mają żadnych bezpośrednich konsekwencji w Kościele, podobnie jak reakcje ze strony kościelnej nie mają konsekwencji cywilnoprawnych.

Jednocześnie, jak wzmiankowano, Kościół podkreśla potrzebę rozsądnej i ukierunkowanej współpracy z władzami cywilnymi w zapobieganiu nadużyciom seksualnym (Okólnik I, e)

Rozpatrywanie sprawy przez władze kościelne i ich reakcje motywowane są li i jedynie prawodawstwem kościelnym, i w każdej indywidualnej sprawie niezbędne jest rozpoznanie i ocena jaką wagę należy położyć

na cywilnej reakcji karnej jak zatrzymanie, postawienie zarzutów, areszt tymczasowy, oskarżenie, grzywna, wyrok czy kara.

Sankcja cywilna może też ograniczyć potrzebę reakcji kościelnej, por.kan. 1344, nr. 2: „...sędzia (kościelny) może zgodnie z własnym sumieniem i roztropnością powstrzymać się od wymierzenia kary lub wymierzyć karę mniejszą albo zastosować pokutę, jeśli winny (...) został już przez władzę świecką wystarczająco ukarany lub przewiduje się, że będzie ukarany”.

III.3 Wykorzystanie seksualne i spowiedź

Jeśli wykorzystanie seksualne ma miejsce w związku ze spowiedzią, czyni to wykroczenie znacznie bardziej obciążającym (por. kan. 1378, 1387 i 1388, *Normae de gravioribus delictis*, art. 4), i wymaga zastosowania surowszej kary.

Jeśli ksiądz otrzyma wiadomość o popełnionym wykorzystaniu seksualnym podczas spowiedzi to podejrzenie, czy wiedza o tym, nigdy nie może zostać przekazana osobie trzeciej, czy to rodzicom, policji, przełożonemu w Kościele itd. Spowiednikowi nie wolno też pośrednio użyć lub przekazać tej wiedzy dalej. Według kan 983, § 1 „Tajemnica sakramentalna jest nienaruszalna; dlatego nie wolno spowiednikowi słowami lub w jakiegokolwiek inny sposób i dla jakiegokolwiek przyczyny w czymkolwiek zdradzić penitenta” i § 2. „Obowiązek zachowania tajemnicy ma także tłumacz, jeśli występuje, jak również wszyscy inni, którzy w jakiegokolwiek sposób zdobyli ze spowiedzi wiadomości o grzechach.”

Dalej wedle kan. 984, § 1 „Bezwzględnie zabrania się spowiednikowi korzystania z wiadomości uzyskanych w spowiedzi, powodujących uciążliwość dla penitenta, nawet przy wykluczeniu wszelkiego niebezpieczeństwa wyjawienia”. § 2. „Kto posiada władzę, nie może w żaden sposób korzystać

w zewnętrznym zarządzaniu z wiadomości, jakie uzyskał o grzechach wyznanych w jakimkolwiek czasie w spowiedzi.”

Prowadzi to do następującego wniosku: reguły kościelne co do spowiedzi można rozumieć jedynie na postawie jej sakramentalnego charakteru. Podczas spowiedzi można otrzymać rozgrzeszenie w stosunku do grzechów ciężkich, a nawet grzechów śmiertelnych. Umożliwienie wiernym korzystania z sakramentu spowiedzi jest bowiem pytaniem o najwyższe dobro, jakim jest życie wieczne. Wierny musi wobec tego być absolutnie pewny, że tajemnica spowiedzi nie będzie ujawniona, tak że obawa, że tak mogłoby się stać, nie będzie przeszkodą dla przystąpienia do spowiedzi. Obowiązkiem Kościoła jest zadbać, aby tajemnica spowiedzi była respektowana. Dla Kościoła katolickiego jest to sprawa pryncypialna, która nie może być przedmiotem zawierania kompromisu.

Jak wobec tego powinien zachować się kapłan kiedy usłyszy podczas spowiedzi o wykorzystaniu seksualnym? W takim przypadku ksiądz powinien ocenić wnikliwie w swym sumieniu czy może zachęcić penitenta do zgłoszenia się do władz kościelnych a także/albo na policję czy do prokuratury i wyznania swojej winy. Ksiądz powinien udzielić jasnej porady w tej kwestii i udzielić informacji co można zrobić i w jaki sposób.

III.4 Organ wymierzający karę

Organ uprawniony do wymierzenia kary w konkretnej sprawie o wykorzystanie seksualne zależy od stanowiska i powołania oskarżonego w Kościele, a więc:

III.4.1 Wobec biskupa

W sprawie o nadużycie seksualne dokonane przez biskupa jedynie Stolica Apostolska (Watykan) może wymierzyć karę. (Ale, por. III 1.8. powyżej)

III. 4.2 Wobec księży i diakonów podlegających biskupowi

W sprawach o wykorzystanie seksualne, gdzie ofiarą jest małoletni (poniżej 18 lat) lub bezbronny dorosły, sprawa zostanie przesłana do Kongregacji Nauki Wiary (zgodnie z III.1.4. powyżej).

W sprawach o wykorzystanie seksualne, gdzie ofiarą nie jest małoletni lub dorosły specjalnie narażony, władza wymierzenia kary należy całkowicie do biskupa. (por. III.1.7.)

III.4.3 Wobec zakonników, księży i diakonów

Niektórzy zwierzchnicy zakonów męskich (por. (kan. 620, 134, § 1, 1717) będą mogli przed wysłaniem sprawy do Kongregacji Nauki Wiary rozpocząć natychmiastowe dochodzenie w przypadku członków zakonu czy kongregacji jeśli padają oskarżenia o wykorzystanie seksualne (por. III.5.1). Władza Kongregacji Nauki Wiary w tych sprawach pozostaje bez zmian. Biskup ma niezależnie obowiązek i prawo rozpocząć dochodzenie wobec członka zakonu, jeśli oskarżenie dotyczy sprawy na terenie diecezji.

III.4.4 Wobec świeckich zatrudnionych na stałe lub na umowę o pracę w organizacjach kościelnych

W przypadku podejrzenia o wykorzystanie seksualne dokonane przez osobę zatrudnioną na stałe lub na umowę w organizacji kościelnej, należy założyć, że odpowiedzialność za interwencję musi spoczywać na najwyższych władzach tej organizacji, albo na dyrektorze albo zarządzie lub zarządzie krajowym, zgodnie ze statutem organizacji. (Por. III.1.7 powyżej)

Jeśli czyn został popełniony przez kogoś kto jest członkiem kierownictwa kościelnego stowarzyszenia pożytku publicznego, osoba na kierowniczym stanowisku może zostać usunięta lub zastąpiona według reguł prawa kanonicznego dla stowarzyszeń publicz-

nych, por. kan. 318 . W przypadku kościelnego stowarzyszenia prywatnego (kan. 323–324) władze kościelne mają bardziej ograniczone i niejasne możliwości ingerencji.

III.5 Wstępne (natychmiastowe) i ewentualne okresowe (tymczasowe) działania

III. 5.1. Wstępne rozpatrzenie samej sprawy

Jeśli wpłynie oskarżenie o podejrzenie jakiejś osoby o wykorzystanie seksualne przeciwko dziecku lub osobie młodocianej, wówczas oskarżenie to musi, zgodnie z postanowieniami prawa kanonicznego, zostać natychmiast gruntownie rozpatrzone. Wszczyzna się wówczas tzw. wstępne postępowanie *praevia investigatio*, dochodzenie mające na celu sprawdzenie najpierw czy sprawa ma jakiegokolwiek podstawy, a następnie, wyjaśnienie w jaki sposób sprawa będzie rozpatrywana dalej. Podobnie jak to się dzieje na pierwszym etapie sprawy prowadzonej przez policję, kiedy otrzymuje ona wiadomość o możliwym popełnieniu przestępstwa. To dochodzenie nie powinno zabierać zbyt dużo czasu. Ma ono na celu m.in. wyjaśnienie czy mogą wchodzić w rachubę okoliczności, które mogłyby osłabić lub wzmocnić odpowiedzialność moralną podejrzanego za ewentualne wykroczenie.

Jeśli oskarżonym jest ksiądz, to w zasadzie notariusz powołany w tej sprawie powinien również być księdzem. (kan. 483, § 2).

Po wstępnym dochodzeniu biskup zobowiązany jest przesłać sprawę do Kongregacji Nauki Wiary. (zob. III.1.4.)

III.5.2. Okresowe działania zapobiegające

W czasie trwania sprawy, ale zanim zapadnie wyrok, ordynariusz (biskup, wikariusz generalny, wikariusz biskupi) ma możliwość wprowadzenia w życie tymczasowych środków, np. odsunięcie podejrzanego od posługi w kościele, i zabronienie mu przebywania w określonych miejscach, albo nakazanie mu przebywania w określonym miejscu (

kan 1722). Ponieważ jednak podejrzenie nie jest wyrokiem, co podkreśla kanon 1717, „Należy się strzec, by wskutek takiego dochodzenia nie ucierpiało czyjeś dobre imię”.

III. 6 Dalsze postępowanie w sprawie

III 6.1 Ogólne wprowadzenie

Jeśli Kongregacja Nauki Wiary dojdzie do wniosku, że postępowanie może się toczyć na poziomie lokalnym, wówczas Kongregacja poinformuje biskupa o procedurze, którą należy stosować.

Jak zaznaczono wcześniej, Kongregacja Nauki Wiary ma dwie opcje aby prowadzić sprawę karną. Może oznaczać to proces sądowy, gdzie sprawa jest osądzona przez sąd kościelny, albo proces administracyjny, gdzie biskup zadecyduje o sprawie.

Jeśli kościelna sprawa karna ma być rozpatrywana jako proces sądowy, to przekazana jest ona do (*promotor iustitiae*) oskarżyciela, który podejmie sprawę karną (*actio criminalis*) przeciwko podejrzanemu w sądzie kościelnym (trybunale). Sąd, zanim ogłosi wyrok, przeprowadza wówczas normalny proces z ustnymi przesłuchaniami stron i świadków, w którym akta dokumentowane są pisemnie. Oskarżyciel jest wówczas prokuratorem. Odwołanie wysyłane jest bezpośrednio do sądu Kongregacji Nauki Wiary.

W przypadku procesu administracyjnego stosuje się kan. 1720. Ordynariusz lub inny biskup ma obowiązek zapoznać obwinionego z podejrzeniem i na czym się ono opiera, tak aby mógł on się przygotować do obrony. Ordynariusz musi również, razem z dwoma doradcami, ocenić wnikliwie wszystkie dowody i argumenty. Jeśli wnioskuje on, że nadużycie zostało popełnione i sprawa nie jest przedawniona, musi on dać przynajmniej krótkie uzasadnienie dla swojej ostatecznej decyzji dotyczącej pytania o winę i nałożone sankcje, por. kan. 1342-1350, oraz wydać dekret. Działanie takiego dekretu odpowia-

da działaniu wyroku sądowego. Odwołanie od dekretu kierowane jest wprost do Kongregacji Nauki Wiary.

III.6.2 Prawa oskarżonego

Osoba oskarżona w kościelnej sprawie karnej musi zostać poinformowana o swoich prawach. W cywilnej sprawie karnej osoba, której postawiono zarzuty będzie poinformowana przez prokuraturę o przysługującym jej prawie do pomocy adwokata i innych prawach. W sprawie kościelnej przeciw księdzu jest odpowiedzialnością Kościoła zaznajomić oskarżonego z jego prawami. Najważniejsze prawa według Prawa Kanonicznego to:

- Prawo do adwokata (kan. 1723, § 1): Oskarżony w kościelnej sprawie karnej ma, zgodnie z Prawem Kanonicznym, prawo do adwokata. Jeśli nie może sam ustanowić adwokata, wówczas sędzia mianuje adwokata.
- Prawo do odrzucenia umorzenia sprawy (kan. 1724, § 2): Oskarżony może zażądać dalszego rozpatrzenia sprawy nawet, jeśli biskup albo kościelny rzecznik sprawiedliwości, chce sprawę umorzyć.
- Prawo do ostatniego słowa (kan. 1725): W trakcie tak pisemnego jak i ustnego procedowania sprawy oskarżony ma prawo by albo on sam, albo jego pełnomocnik był ostatnim który zabiera głos.
- Prawo do uniewinnienia (kan. 1726): Jeśli niewinność oskarżonego zostanie stwierdzona w sposób ewidentny podczas procesu karnego, ma on prawo do formalnego uniewinnienia, a sędzia powinien orzec to wyrokiem i uwolnić oskarżonego.
- Prawo do apelacji (kan. 1727): uznany winnym może niezależnie od okoliczności wnieść apelację, tak długo jak, wyrok nie jest prawomocny.

- Prawo do sprawiedliwego procesu (kan. 221, § 3, i 1728, § 1): Wszystkie istotne przepisy prawa i normy dla spraw karnych muszą być przestrzegane.
- Prawo do obrony w formie milczenia (kan. 1728, § 2): Oskarżony nie jest zobowiązany do przyznania się do wykroczenia i nie można od niego wymagać złożenia przysięgi prawdomówności.
- Akta dochodzenia przechowywane są z zapewnieniem bezpieczeństwa (kan. 489, § 2 i 1719).

Z wyjątkiem ostatniego punktu powyższe uprawnienia dotyczą toku spraw prowadzonych przed sądem kościelnym.

W przypadku procesu administracyjnego przysługują prawa w węższym zakresie, ale wówczas jest również ograniczony zakres możliwych do nałożenia sankcji.

- W przypadku postępowania administracyjnego oskarżony ma prawo zapoznać się z aktem oskarżenia i dowodami, i ma oczywiście prawo do obrony. (kan. 1720, § 1).
- Zanim zakon/kongregacja zdecyduje o wykluczeniu członka, ma on dalsze uprawnienia zgodnie z kan. 695–700).

Jeśli prawa te są łamane, zaszkodzi to bezpośrednio sprawie oskarżonego, ale w dłuższej perspektywie zaszkodzi to Kościołowi i kościelnemu systemowi prawnemu. Najgorszy z możliwych rezultatów to skazanie niewinnego. Istnieje jednak również ryzyko, że jeśli proces nie będzie przebiegał prawidłowo winny zostanie uniewinniony albo otrzyma bardzo łagodny wyrok.

Łamanie reguł i zasad prawa osłabi zaufanie do kościelnego systemu prawnego i jego prawomocność.

III.7 Decyzja która zakańcza sprawę – „końcowy wyrok”

III.7.1. Nieuzasadnione oskarżenia

Jeśli w wyniku dochodzenia okaże się, że oskarżenia były bezpodstawne lub nie mogą być udowodnione, należy uchylić ewentualną suspensę, a także rozważyć wynagrodzenie/rekompensatę dla pokrzywdzonego zgodnie z kan. 128 :”Ktokolwiek aktem prawnym nielegalnie albo jakimkolwiek innym aktem dokonany z winy umyślnej lub nieumyślnej wyrządził komuś krzywdę, obowiązany jest do naprawienia wyrządzonej szkody.”

III.7.2. Uniewinnienie/brak kary, tym niemniej działania zabezpieczające

W niektórych sprawach gdzie oskarżony zostanie uniewinniony albo gdzie odstępuje się od wymierzenia kary, może być jednak niezbędnym wydanie ostrzeżenia lub innymi środkami pasterskiej troski działania dla dobra publicznego i ku pożytkowi owego, na co prawo kanoniczne zezwala w kan. 1348.

Może to być szczególna opieka duszpasterska, albo także ostrzeżenie i upomnienie, tak aby ten, którego nie można ukarać pozyskał siłę, aby zmienić swoje ryzykowne czy też zasługujące na krytykę zachowanie. Takie działania uzupełniające mogą być odpowiednie przykładowo w następujących wypadkach.

- Podstawą ostrzeżenia może być „rozrywkowy” tryb życia i podteksty o charakterze seksualnym, które były podstawą podejrzania; sytuacja ta jest szczególnie problematyczna, jeśli osoba ta uprzednio popełniła lub była podejrzana o popełnienie nadużyć seksualnych.
- Jeśli problemy psychiczne lub alkoholizm wymagają profesjonalnej pomocy.

- Jeśli oskarżony w inny sposób, przed lub w czasie trwania procesu, zachowywał się w sposób, który obniża zaufanie do niego / do niej lub do Kościoła.

III.7.3 Działania korygujące

Przykłady działań korygujących:

- W niektórych przypadkach może wystarczyć „upomnienie”, „ostrzeżenie” czy „braterskie zwrócenie uwagi” por.kan. 1339 i 1341
- Usunięcie osoby zakonnej z zajmowanej funkcji, na przykład jako księdza w parafii. Takie decyzje może podjąć biskup we współpracy z prowincjałem. por. kan. 682, § 2
- Zwolnienie lub przeniesienie proboszcza jest znacznie bardziej skomplikowane. Nadużycia seksualne zazwyczaj dają konkretny materialny powód do zwolnienia/rozstania się.
- Ksiądz może z wyjątkowo ważkich powodów zostać pozbawiony prawa do pełnienia posługi sakramentu spowiedzi. por. kan. 974, § 1
- Ksiądz może otrzymać zakaz głoszenia kazań, zwłaszcza jeśli sprawa o wykorzystanie seksualne oznacza, że głoszenie przez niego Słowa Bożego mogłoby osłabić wiarygodność i jego samego i Kościoła. por. kan. 764. Ponieważ głoszenie Słowa Bożego jest centralną częścią działania duchownego jak i życia Kościoła, ograniczenie lub odebranie księdzu prawa głoszenia kazań musi mieć wyjątkowo poważne powody, i powinno być uzasadnione pisemnie.

III.7.4. Sankcje karne

Prawo kanoniczne operuje różnymi karami.

Przykłady takich kar to: (por. kan. 1336, § 1)

- Zakaz lub nakaz przebywania we wskazanym miejscu lub terytorium,
- Pozbawienie władzy, stanowiska/urzędu, zadania, tytułu,
- Przeniesienie na inne stanowisko / urząd,
- «Wydalenie ze stanu duchownego» jest najpoważniejszą pojedynczą karą dla duchownego
- Główne postanowienia dotyczące wykroczeń seksualnych kleru według kan 1395, §§ 1 i 2 wymieniają dwie podstawowe kary za wykorzystanie seksualne: suspenza i wydalenie ze stanu duchownego (por. Normae de gravioribus delictis, art. 6, § 2).
- W przypadku członka zakonu/kongregacji wykorzystanie seksualne daje również podstawę do wydalenia ze wspólnoty zakonnej.
- Od oskarżającego do niesłusznie oskarżonego na wyrządzoną szkodę,
- Od przestępcy do instancji kościelnej po otrzymaniu roszczenia regresowego, wskutek wypłaty odszkodowania przez Kościół.

III.7.5 Zadośćuczynienie / rekompensata

Sprawa o wykorzystanie seksualne może dać podstawę do żądania odszkodowania, które może być formą rekompensaty za straty ekonomiczne, jak i zadośćuczynienia za straty niematerialne.

Można sobie wyobrazić następujące przypadki;

- Od przestępcy do ofiary za wyrządzone szkody,
- Od przestępcy do jednostki kościelnej za niebezpośrednie szkody, jakie poniósł Kościół,
- Od jednostki kościelnej do ofiary za szkodę, za którą Kościół pośrednio ma odpowiedzialność z powodu niewystarczająco przewidującego działania,
- Od instancji kościelnej do niesłusznie posądzonej osoby, jeśli Kościół swoją reakcją wyrządził szkodę,

ZAŁĄCZNIK III

- INSTRUKCJA DLA OSÓB UPOWAŻNIONYCH DO KONTAKTU

Osoby upoważnione do kontaktu w Diecezji Oslo i Prałaturze Apostolskiej w Trondheim mianowane są przez odnośnego biskupa na cztery lata z możliwością przedłużenia.

Osoby upoważnione do kontaktu muszą być łatwo dostępne przez telefon i/lub pocztę elektroniczną. Informacja dot. kontaktu z tymi osobami musi być łatwa do znalezienia zarówno na www.katolsk.no, ja i w broszurze, która ma być umieszczona w widocznym miejscu w Diecezji/Prałaturze, w parafiach, zakonach i instytucjach kościelnych.

Zadaniem osób upoważnionych do kontaktu jest wysłuchanie tego co zwracający się ma do powiedzenia, i są one odpowiedzialne za przekazanie tej informacji do tych instancji, które będą następnie rozpatrywały sprawę.

Kiedy osoba upoważniona do kontaktu otrzyma zgłoszenie o wykorzystaniu seksualnym lub zachowaniu przekraczającym dozwolone granice, jest ona zobowiązana do zanotowania istotnych informacji o charakterze wykroczenia/wykroczeń.

Należy zapytać o nazwiska stron, których sprawa dotyczy oraz o czas kiedy to wykroczenie miało miejsce.

Należy również zanotować nazwisko osoby, która się zgłosiła i datę zgłoszenia. Możliwie najszybciej po otrzymaniu zgłoszenia należy sporządzić obiektywny i szczegółowy raport pisemny o sprawie. Raport ten należy przedstawić do akceptacji osobie zgłaszającej sprawę.

Osoba upoważniona do kontaktu poinformuje tego/tę który się skontaktował o zasadach i procedurach dalszego rozpatrywania sprawy, tak jak są one przedstawione w Wy-

tycznych. Jeśli zgłasza się osoba małoletnia, to osoba upoważniona do kontaktu ma obowiązek od razu poinformować, że rodzice lub opiekunowie zostaną powiadomieni o oskarżeniu.

W przypadkach kiedy osoba zgłaszająca się chce pozostać anonimowa, lub kiedy zgłoszenie nie ujawnia nazwiska/tożsamości osoby oskarżającej albo oskarżonej, wówczas osoba upoważniona do kontaktu notuje wszystkie inne przedstawione informacje i informuje zgłaszającego się o dalszym przebiegu sprawy oraz składa sprawozdanie do Rady d/s Etyki i do Biskupa.

Kiedy osoba upoważniona do kontaktu otrzymała zgłoszenie przedkłada ona sprawę biskupowi i Radzie d/s Etyki.

Osoby upoważnione do kontaktu są obecne w trakcie rozpatrywania sprawy przez Radę d/s Etyki, kiedy to muszą przedstawić niezbędne informacje o zdarzeniu jakie zostało im zgłoszone oraz jeśli ich obecność jest pożądana.

Niniejsze wytyczne obowiązują w Diecezji Katolickiej w Oslo i Prałaturze Apostolskiej w Trondheim i mają

na celu zapewnienie całościowego i kompetentnego załatwiania spraw dotyczących przestępstw lub naruszenia dóbr o charakterze seksualnym, kiedy podejrzanym jest kapłan lub diakon, członek zgromadzenia zakonnego lub osoba zatrudniona, bądź wolontariusz w służbie Kościoła. Wytyczne te są sporządzone przede wszystkim z myślą o sprawach dotyczących dzieci i młodzieży (według prawa kościelnego tzn. poniżej 18 lat), oraz dorosłych szczególnie narażonych na zranienia. Są to grupy pod specjalną opieką tak według przepisów prawa kanonicznego, jak i według norweskiego prawa karnego. Wytyczne te obowiązują również we wszystkich innych sytuacjach kiedy współpracownik Kościoła przekracza granice zachowań seksualnych. Uprawnienia Rady d/s Etyki dotyczą wszystkich takich spraw.

Przygotowano też broszurę, z krótką informacją o wskazówkach i o osobach, do których można się zwrócić, kiedy dowiemy się, lub mamy podejrzenie, o zaistnieniu wykorzystania seksualnego. Broszura ma być dostępna we wszystkich parafiach w Diecezji Katolickiej Oslo (OKB) i Prałatury Apostolskiej w Trondheim.

